

Balkanu: Eugen Kvaternik i sudbina osmanske Bosne, u kojem je prikazana Kvaternikova percepcija Osmanskoga Carstva i islama u Bosni na temelju sačuvanih tekstova.

Posljednja sesija bavila se odjecima ustanaka u tisku i stvaranjem kulta nacionalnoga junaka, a započela ju je Vlasta Švooger predavanjem *Nemiri – ustanak – puč – revolucija: Rakovički ustanak u austrijskom tisku*. U predavanju je izlagačica prikazala rezultate analize tekstova na njemačkom jeziku objavljenih u tisku austrijskoga dijela Austro-Ugarske Monarhije koji su izvještavali o Rakovičkom ustanku 1871. godine. Veronika Novoselac predavanjem *Rakovička buna u dalmatinskom, istarskom i riječkom tisku* prikazala je rezultate zastupljenosti vijesti o ustanku u dalmatinskom, istarskom i riječkom tisku neposredno nakon samoga događaja. Uslijedilo je izlaganje *Cesarčev Kvaternik: Sin domovine između dviju revolucija* Marine Protrka Štimec, u kojem je analizirala ulogu Eugena Kvaternika iz književnopovijesnoga aspekta u dramskom tekstu Augusta Cesarca *Sin domovine*, gdje je Kvaternikovu povijesnu osobu stavila uz bok idealistima i revolucionarima njegova doba. Posljednje predavanje, *Prijenos zemnih ostataka Eugena Kvaternika u zagrebačku katedralu 1921. – prilog stvaranju kulta Eugena Kvaternika*, predstavio je Ladislav Dobrica. U predavanju je opisao čin prenošenja posmrtnih ostataka Eugena Kvaternika 1921. iz Rakovice u zagrebačku katedralu od strane Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja” te taj čin komparirao s prenošenjem posmrtnih ostataka Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana 1919. godine.

Predstavivši razne tematske pristupe Rakovičkom ustanku 1871., održana konferencija prigodno je obilježila 150. godišnjicu događaja kojemu hrvatska historiografija pridaje jedno od važnijih mjesta u oblikovanju ideje o nacionalnoj državi. Izlagači su predstavljanim istraživačkim radom doprinijeli rasvjetljavanju novih pogleda na ustanak u

Rakovici te donijeli nove znanstvene spoznaje koje nadograđuju dosadašnje historioografske radove.

Juro Bijelić

Pad Beograda 1521. godine i njegove posljedice za hrvatski povijesni prostor, znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem povodom 500. obljetnice pada Beograda (Zagreb, 22. studenog 2021.)

U suradnji Hrvatskog katoličkog sveučilišta i Hrvatskog instituta za povijest, povodom 500. obljetnice pada Beograda pod vlast Osmanskoga Carstva, 22. studenoga 2021. godine u Zagrebu je održan znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem *Pad Beograda 1521. godine i njegove posljedice za hrvatski povijesni prostor*. Na konferenciji je sudjelovalo dvanaest znanstvenika, a kroz četiri sekcije izloženi su znanstveno-istraživački radovi koji su tematizirali izvještaje i percepcije opsade Beograda 1521. godine u neposrednoj okolini, vojne i političke aspekte pada Beograda te posljedice pada Beograda na državnoj i lokalnoj razini.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika znanstvenog i organizacijskog odbora skupa Hrvoja Kekeza, rektora Hrvatskog katoličkog sveučilišta Željka Tanjića, ravnatelja Hrvatskog instituta za povijest Gordana Ravančića te beogradskog nadbiskupa i metropolita mons. Stanislava Hočevera, održano je plenarno izlaganje *Hrvatske zemlje u desetljeću do pada Beograda 1521. godine*, Borislava Grgina. Autor je prikazao kontekst zbivanja u srednjovjekovnim hrvatskim zemljama u desetljeću koje je prethodilo padu Beograda 1521. s posebnim osvrtom na ulogu kraljeva Vladislava II. (1490. – 1516.) i Ludovika II. Jagelovića (1516. – 1526.) u obrambenom sustavu hrvatskih zemalja pred sve većim osmanskim pritiskom. Nakon plenarnog

izlaganja započela je prva sekcija konferencije, naslova *Izvjestaji i percepcije opsade Beograda 1521. godine*, pod moderatorstvom Hrvoja Kekeza. U prvom izlaganju *Mletačka izvješća i dojave o padu Beograda 1521. godine*, Krešimir Kužić prikazao je izvještaje o pripremama osmanske vojske i samom tijeku opsade Beograda koje su u Veneciju slali mletački diplomati, kneževi i izvanredni poslanici iz hrvatskih gradova na Jadranu. Predavanjem *Pad Beograda 1521. osmanski ciljevi i ideologija osvajanja*, Dino Mujadžević, na temelju literature i osmanskih izvora, prikazao je razloge osmanskog pohoda protiv Ugarskog Kraljevstva koji je rezultirao osvajanjem Beograda 1521. godine. Osim navedenoga, Mujadžević je u izlaganju prikazao osmansko shvaćanje osvajanja Beograda. Prva sekcija konferencije zaključena je izlaganjem *Franjo Zay i njegov opis pada Beograda 1521.*, autora Stanke Andrića. Andrić je u svom izlaganju, uz biografske crtice Franje Zayja, analizirao i njegov nepotpisani spis koji je pronađen u ostavštini Antuna Vrančića, a bavi se padom Beograda 1521. godine.

Druga sekcija naslova *Vojni i politički aspekti pada Beograda*, pod moderatorstvom Vedrana Klaužera, započela je izlaganjem *Osmanski pokušaji osvajanja Beograda tijekom 15. stoljeća*, Emira Filipovića. U izlaganju je Filipović prikazao pregled osmanskih pokušaja osvajanja Beograda u 15. stoljeću te na koji način je stvarana simbolička slika Beograda kao predzida kršćanstva. U drugom, ujedno i posljednjem izlaganju druge sekcije, *The Siege of Belgrade in 1521.*, Tamás Pálsofalvi analizirao je opsadu Beograda 1521. godine iz perspektive neuspjelih pokušaja osvajanja iste utvrde 1440. i 1456. godine. U izlaganju je također prikazao komparaciju strateških opcija dvije sukobljene sile (Ugarsko Kraljevstvo i Osmansko Carstvo).

Treća sekcija naslovljena *Posljedice pada Beograda na državnoj i lokalnoj razini (I)*, pod moderatorstvom Tomislava Matića, započe-

la je predavanjem *Od Beograda do Mohača. Nastojanja kraljevskog dvora oko organizacije vojnog obrambenog sustava*, izlagača Szabolcsa Varge. Varga je u svom predavanju iznio analizu vojne reforme Ugarskog Kraljevstva kao posljedičnu reakciju na pad Beograda, čime je porasla ugroza od osmanskog osvajanja. Kao posljedicu navedene vojne reforme, prikazuje poraz Ugarskog Kraljevstva u Mohačkoj bitci 1526. godine, prilikom čega, bez obzira na poraz, Osmanlije nisu uspjeli zauzeti cijelu zemlju. U izlaganju *Protuosmanski obrambeni sustav Zagrebačke županije u XVI. st. Od pada Beograda do bitke kraj Siska 1593.*, Krešimir Regan i Dubravka Latinčić prikazali su geografski opseg Zagrebačke županije u 16. stoljeću te tijekom izgradnje i razvoja protuosmanskih utvrda u županiji u navedenom periodu. Treća sekcija skupa zaključena je predavanjem *Na granici Kraljevstva. Plemstvo Požeške, Vukovske i Srijemske županije u razdoblju nakon pada Beograda 1521. godine*, autora Marije Karbić i Petra Seletkovića. Autori su u svom izlaganju analizirali položaj plemstva Požeške, Vukovske i Srijemske županije koje je bilo u izravnom doticaju s područjem pod osmanskom vlašću. Predavanjem su se autori osvrnuli također na integraciju elite doseljenih Srba među plemstvo Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva.

Posljednju sekciju skupa, naslova *Posljedice pada Beograda na državnoj i lokalnoj razini (II)*, moderirala je Marija Karbić, a sekcija je započela izlaganjem *Iskustva ratovanja na granici – pad Beograda (1521.) i pad južne Hrvatske (1522.-1523.)* Nevena Isailovića. Isailović je u izlaganju predstavio tijekom pograničnog ratovanja Ugarskog Kraljevstva i Osmanlija te kako je pad Beograda neposredno utjecao na ishode Mohačke bitke 1526. godine. Bruno Škreblić predavanjem *Pad Beograda 1521. i srednjovjekovni Zagreb*, analizirao je posljedice pada Beograda 1521. na zagrebačko područje te na temelju izvornih dokumenata prikazao je društvene

veze između Beograda i zagrebačkog Kaptola. Posljednje izlaganje skupa, održala je Petra Vručina, naslova *Zagrebački kaptol i protuosmanska obrana početkom 16. stoljeća – srednjovjekovna država na zalasku*. Vručina je rekonstruirala obrambenu strategiju Zagrebačkog kaptola u 16. stoljeću s posebnim osvrtom na kaptolsko vlastelinstvo Gradec te djelovanje i sustav opskrbe utvrda navedenog vlastelinstva.

Predstavivši razne tematske pristupe veza-
ne uz pad Beograda 1521. godine od strane

Osmanskog Carstva, održani znanstveni skup produbio je i nadogrudio znanje o navedenom događaju te stvorio prigodne temelje za nova, buduća istraživanja. Izlagači su predstavljenim istraživačkim radom prigodno obilježili navršenih pet stotina godina od pada Beograda, događaja koji je bio od iznimne važnosti za razvoj događaja u hrvatskim zemljama u 16. stoljeću.

Juro Bijelić